

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:29
sssjournal.com

pp.75-88
ISSN:2587-1587

2019 / Ocak
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 15/11/2018 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 08/01/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 08.01.2019

SANAT SEMPOZYUMLARININ VE ÇALIŞTAYLARIN (WORKSHOP) SERAMİK SANAT EĞİTİMİNE KATKISI

THE CONTRIBUTION OF ART SYMPOSIUMS AND WORKSHOPS TO CERAMIC ART EDUCATION

Dr.Öğr.Üyesi. Nurdan ARSLAN

Marmara Üniversitesi-Güzel sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü İstanbul/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1193>

Reference : Arslan, N. (2019). "Sanat Sempozyumlarının Ve Çalıştayların (Workshop) Seramik Sanat Eğitimine Katkısı", International Social Sciences Studies Journal, 5(29): 75-88

ÖZ

21. yüzyılın ikinci yarısı çağdaş sanat kavramının plastik sanatlar üzerinden yeniden şekillenmesini sağlamıştır. 19. yüzyıldan itibaren modern dünyayı oluşturan pozitif bilimler, analitik düşünce sistemi, endüstri devrimi ve teknolojinin sürekli gelişmesi sonucunda "eğitim" ve "sosyal bilimler" önemli bir ivme kazanmıştır. Özellikle alanımızı ilgilendiren çağdaş seramik sanatı da tüm bunlara eşdeğer bir gelişme göstererek beslediği köklü geleneksel kültürü bireysel yaratım süreci ile yeniden ortaya koyar. Bir plastik malzeme olarak seramik tüm üretim ve düşünsel geleneğinin çağdaş yöntemleri ile böyle bir sürecin içinden geçerek, sanat nesnesinin malzemesi olur. Seramiğin malzemedan soyutlanarak farklı bir sanat diline dönüşmesi ise çağdaş seramik sanatının ve akademik sanat eğitiminin temellerini oluşturan bu süreçte şekillenmiştir.

Ülkemizde ve dünyanın birçok ülkesinde neredeyse akademik sanat eğitimi ile aynı paralelde gerçekleşen sempozyum ve çalıştaylar onlarca yıldan beri sanat eğitiminin açık atölyeleri olarak sanatçı-öğrenci buluşmaları bağlamında sanat eğitimine önemli katkılar sağlamaktadır. Diğer bağlamda akademik sanat eğitiminde temellerini oluşturan kavramsal ve deneysel gözleme dayalı süreç, yani ders kapsamında öğretilen özne ve nesnel tüm kazanımlar akademik sanat eğitiminin içeriğini belirlerken, çağın gelişme ve değişimlerine paralel olarak özgün bireysel sanatçı kimliğinin oluşmasına da önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler; Çalıştay, sanat eğitimi, seramik, atölye.

ABSTRACT

The second half of the 21st century has reshaped the contemporary art concept of plastic arts. The positive sciences, analytic thought system, industrial revolution and constant technological developments that have defined the modern world since the 19th century, have produced solid stimuli to education and social sciences.

These have all made a parallel progress in our field of contemporary ceramic art in particular, once more asserting the individual creative process of the long-standing traditional culture. As a plastic, ceramic has passed through that process employing all contemporary methods of production and intellectual tradition and become the material of works of art. Abstracting ceramic from the material and turning it into a different artistic language form the foundations of contemporary ceramic art and academic ceramic education.

In our country and in many other countries around the world, academic art education and, almost parallel to that, symposiums and workshops, have for many years made important contributions to the art education with open workshops and meetings between artists and students. On the other hand, while the process of conceptual and experimental observation, which form the basis of art education, defines the subjective and objective achievements of academic art education, it also greatly helps to form original, individual artists in sync with the developing and changing world.

Keywords; workshop, art education, ceramics, atelier.

1. GİRİŞ

21. yüzyılın ikinci yarısı çağdaş sanat kavramının plastik sanatlar üzerinden yeniden şekillenmesini sağlamıştır. 19. yüzyıldan itibaren modern dünyayı oluşturan pozitif bilimler, analitik düşünce sistemi, Endüstri Devrimi ve teknolojinin sürekli gelişmesi sonucunda “eğitim” ve “sosyal bilimler” önemli bir ivme kazanmıştır.

Özellikle alanımızı ilgilendiren çağdaş seramik sanatı da tüm bunlara eşdeğer bir gelişme göstererek beslendiği köklü geleneksel kültürü bireysel yaratım süreci ile yeniden ortaya koyar. Bir plastik olarak Seramik tüm üretim ve düşünsel geleneğinin çağdaş yöntemleri ile böyle bir sürecin içinden geçerek, sanat nesnesinin malzemesi olur. Seramiğin malzemeden soyutlanarak farklı bir sanat diline dönüşmesi ise Çağdaş seramik sanatının ve akademik sanat eğitiminin temellerini oluşturan bu süreçte şekillenmiştir.

Ülkemizde ve dünyanın birçok ülkesinde neredeyse akademik sanat eğitimi ile aynı paralelde gerçekleşen sempozyum ve çalıştaylar onlarca yıldan beri sanat eğitiminin açık atölyeleri olarak sanatçı-öğrenci buluşmaları bağlamında sanat eğitimine önemli katkılar sağlamaktadır. Üniversite-sanayi ve yerel yönetimler desteğiyle gerçekleştirilen tüm çalışmalar, sanatçılar tarafından var olan kültürel ve sanatsal birikimin farklı kültür ortamında yeniden biçimlenerek malzemeye aktarılması ve sanat eğitimi alan öğrenciler açısından bu eylemin bir çalışana olmak onlara “açık atölye” imkânı sunarak önemli deneyimler kazandırmaktadır. Sanat eğitime paralel bir çalışma alanı sağlayan çalıştay atölyeleri teorik bilgilerin üç boyutlu hale getirilmesi açısından da önemlidir.

Atölyeler, öğrencilerin hem diğer öğrencilerle etkileşimleri, hem de kendi içsel yetilerini tanımlama süreçleri için özel bir anlam ifade eder. Öğrenciler çevrelerini algılamayı ve algılarını biçimlendirmeyi öğrendiği gibi, duyularını harekete geçirebilme yetilerini de atölye eğitim sürecinde geliştirirler. Atölyeler, bireysel farklılıkların ve özgün olmanın meziyetinin kavrandığı, kişinin iç dünyasında doğuştan var olan bazı özelliklerin geliştirildiği mekânlardır ([www. devabilkara. com](http://www.devabilkara.com)).

2. SERAMİĞİN MALZEME OLARAK KISACA SERÜVENİ

Neolitik Çağ'dan günümüze kadar binlerce yıllık üretim sürecine tanık olduğumuz pişmiş toprak (Terra-Cotta), insanoğlunun kullanım amacıyla ürettiği kap-kacak seramiğinden, ana tanrıça heykelcikleri ve hayvan çıkışlı törensel kaplara kadar biçimlendirilen tüm seramik formlar tinsel anlamda insanın soyutla olan ilişkisinin ilk somut örnekleridir aslında.

Avcı – toplayıcı göçebe hayat tarzından tarıma ve yerleşik hayata geçilen Neolitik Çağ, İnsanlık için çok önemli bir evrimdir. Sosyal hayatın en önemli malzemesi olan pişmiş toprak ile yapılan ilk örnekler, (kap-kacak seramiği, ana tanrıça heykelcikleri ve ritonlar) Anadolu'nun en üretken merkezi Çatalhöyük'te karşımıza çıkar. Pişmiş topraktan yapılan kaplar ve heykelcikler MÖ 6000'lere tarihlenmektedir. İnsanoğlu sosyal yaşamda, kullanım amacıyla ve tapınma ihtiyacıyla biçimlendirdiği ve ürettiği tüm formları pişmiş topraktan (terra-cotta) yapmıştır.

Görsel 1. Anadolu-Hacılar. MÖ 5000 The British Museum. Koleksiyon (Emmanuel Cooper. 10. 000 Years of Pottery. 2002, s. 12)

Görsel 2. Frigler Dönemi, Riton-Tören Kapları
Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

Görsel 3. Hitit Dönemi Seramik Kaplar,
Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

Friglerin MÖ 6000'lerde yaptıkları, soyutlamanın en iyi örneklerini oluşturan seramik pişmiş toprak (terracotta) formları gördüğümüzde şaşkınlığa düşmemizi Norbert Lynton şöyle açıklamaktadır.

“Kandinsky, ‘biçim ne kadar soyutsa o kadar açık seçiktir ve dolaysız olması onun çekici yanındır’ derken, kendi deneyimlerine olduğu kadar algısal psikoloji alanındaki buluşlara da dayanıyordu. Soyut sanatın öteki öncüleri, anlaşılabilirlik, algılanabilirlik konusuna, Kandinsky’ye benzer bir ilgi duymuşlardır.“ (Lynton, Norbert, s:376)

Dolayısıyla sanat eylem olarak insan varlığı kadar eski bir etkinliktir. Varlığın biçim olarak kendini nesnelleştirmesi eylemidir. İnsanoğlunun tarihi kadar eski olan pişmiş toprağı geçmişten günümüze önemli ve değerli kılan şey ise en ilkel kullanımından günümüze değin her alanda varlığını sürdüren bir malzeme olmasıyla ilgilidir. Yani “kil”in tüm bunlara cevap verebilmesiyle ilgilidir. (Gürsel, 2006, S:10)

Bir plastik olarak seramik malzemenin geçmişten günümüze yaşamın her alanında tasarıma dönüşme süreci ise modern dünyayı oluşturan yeni yaşam alanları, sosyo-kültürel yapı, teknolojinin üretim yöntemlerinde yaptığı gelişmeler, çevremizi oluşturan yeni mimari yapı, eğitim ve deneyimlere dayalı yaratım sürecini etkileyerek yeni kavramları da beraberinde getirmiştir.

Ülkemizde akademik sanat eğitiminin formel bir yapı içinde şekillenmesini sağlayan süreci incelediğimizde geleneksel kültürden gelen halk sanatlarının etkisini görebiliriz. Ancak Avrupa’da gerçekleşen Endüstri Devrimi, analitik düşünce ışığında modern eğitim reformları, hızla gelişen teknoloji ve üretim yöntemleri 1960 sonrası diğer ülkelerde de önemli bir devrim yaratmıştır. Tarihsel süreç içerisinde sanat ve sanatçı kavramı, yaşanan çağın düşün, bilim ve teknoloji alanındaki tüm gelişmeler 20. yüzyıl sanat eğitimini de değiştirmiştir.

3. DİSİPLİNLERARASI SANAT EĞİTİMİ KAVRAMI

Değişim ve gelişim sanat için hayatın diğer alanlarından daha farklı bir anlam taşımaktadır. İnsanlık tarihi boyunca yaratıcılık, çeşitli ifade biçimleri ile ortaya atılmış, tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu ifade biçimini oluşturan etmenlerin din, sosyal çevre, eğitim, yaşantı ve deneyimlere dayalı yaratım süreci ile şekillendiği bir gerçektir.

İçinde bulunduğunuz yüzyıl aklın tüm bilimsel metotları üzerinden yeniden şekillenmektedir. Disiplinlerarası kavramı da tüm bu gelişmelere koşut bir biçimde bilim ve sanat eğitiminin kuram ve kavramları üzerinden kendi içeriğini yeniden oluşturmakta, dolayısı ile sanat eğitimi ve eğitim bilimi bu metotlar üzerinden yeniden biçimlenmektedir. Sanat eğitimi üzerine yazılmış onlarca kitap ve sayısız makaleleri incelediğimizde farklı analizler ile karşılaşabiliriz. Bu analizler tarihsel süreçte sanat eğitiminin nasıl olması gerektiği ve sanatın kendi içerikleri ile nasıl şekillendiği üzerinden bizi bilgilendirmektedir.

Norbert Lynton bir açıklamasında; “Sanatın çok önemli bir yanı doğanın ötesine gitmesidir. bu sanatın yok olmaksızın üreyebilen yeteneğidir. Sanat tarihini incelemeyi, sanat tarihini yazmayı, özellikle günümüz

sanatının tarihini yazmayı haklı çıkararak nedenlerden biri, eskiyle yeninin birlikte gelişip büyümelerini göstermektedir.” diye bahsetmiştir. (Lynton, 1991, s:377)

Sanat ve yaratıcılık sürecini 19. yüzyıldan itibaren alacak olursak modern dünyayı oluşturan pozitif bilimler, analitik düşünce sistemi, Endüstri Devrimi ve teknolojinin sürekli gelişmesi sonucunda eğitim ve sosyal bilimler önemli bir ivme kazanır, “disiplinlerarası” kavramı ile karşılaşırız.

Disiplinlerarası sanat eğitimi, kavramı, tanımı ve kapsamı 20. yy. sanat eğitimini meydana getirir. Tarih içerisinde sanat ve sanatçı kavramı sürekli değişmiştir. Bu değişim uygulanacak eğitim sistemlerinin de değişimini beraberinde getirmiştir. Sanatı genel çerçevede içerisinde halk sanatı ve akademik sanat olarak iki temel sınıfı ayırırsak halk sanatı geçmişten günümüze dek kent dışındaki toplulukların el becerileri, akademik sanat ise bütün dünyada yönetim sistemleri ile birlikte ortaya çıkmış ve kaynağını ampirik gözleme dayandırmıştır. Bu haliyle akademik sanat dar bir çevreye hitap eden ve kendi biçim ve kavramını üreten bir sınıra içerisine girmiştir. Bu ise Akademik Sanat Eğitimi'ni deneysel gözleme dayalı, kendi sorunsallığı ile uğraşan bir modele götürmüştür. (www.devabilkara.com.tr)

1939 yılında İsmail Hakkı Oygur tarafından kurulan ve müfredat programı oluşturulan İstanbul Sanayi-i Nefise Mektebi- Seramik Bölümü, 1950’de Ankara-Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde kurulan Seramik Bölümü ve 1956’da Prof. Sabri Oran ve Prof. Dr. Mühendis Adolf G. Schneck tarafından merkezi Almanya’da olan Bauhaus uygulamalı sanat eğitimi müfredat programı ve içeriği örnek alınarak açılan İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu-Seramik Bölümü ile ülkemizde çağdaş seramik sanatının gelişme süreci hız kazanmıştır.

1950’li yıllarda genel eğitim bilimle ilişkili olarak bu kez vurgulanan ussal eğilimler, sanat dersleri didaktiğinde daha çok önem kazanmıştır. Bu kez en çok tartışılan konular öğretim, aktarma ve derslerin sorunları olmuştur. Sanatsal olguların sistematik öğretimi için Bauhaus’un kuruluşu iyi bir örnektir. Kurucusu Walter Gropius’a göre; aslında Bauhaus öğretisi de usdışı ve görüsel bileşenler taşır. Zaten öznel estetik duyarlılığı nesnel ve görsel yorum olguları yoluyla açıklama ve bağımsızca ortaya konması öğretide yer almaktaydı. (San, 1983, s: 101)

Dünyada ve ülkemizde uzun yıllardan beri var olan sanat tasarım eğitimi bu sürece önemli katkılar sağlamaktadır Sanat ve Tasarım bölümleri özgün seramik ve cam sanatçıların yanı sıra bu dallarda estetik ve teknik nitelikleri yüksek seramik endüstrisinin de gereksinim duyduğu sanatçı-tasarımcı kimliklerin yetişmesine de olanak sağlamaktadır.

4. SANAT SEMPOZYUMLARI KAPSAMINDA ÇALIŞTAYLAR(WORKSHOP)

Çalıştay (Workshop) kelimesini bir kavram olarak incelediğimizde; günümüze çok farklı alanlarda uygulanan ve “öğreten (yani anlatan) ile “öğrenen (yani dinleyen)den kurulu farklı bakış açıları ortaya koyan eylemler olarak anlayabiliriz. Temelde grubun etkin katılımına dayalı bir çalışma ortamı olarak tanımlanabilir. Özellikle öğrencilerin interaktif anlamda katıldıkları bu çalıştaylar usta-çırak ilişkisi bağlamında; göstererek, dokunarak, hissederek anlayabilecekleri konular olduğunda “etkin bir eğitim” ortamına dönüşebilir.

Görsel 4. Uluslararası Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu 2011

Buradaki malzeme yani “araç” ise onları güçlendiren, farkındalık yaratan, yeni ifade biçimlerini ortaya koymada “itici-yaratıcı “ güç olarak ifade edilebilir.

Ulusal ve uluslararası gerçekleştirilen sanat çalıştayları farklı kültürlerde yetişmiş sanatçıların farklı kültür ortamlarında buluşmalarına ve paylaşımlarına da olanak tanır. Çalıştayları aslında sanat eğitiminin açık

atölyeleri olarak da düşünebiliriz; var olan kültürel ve sanatsal birikimin ifade biçimi olarak malzemeye aktarılması genç kuşaklara önemli deneyimler kazandırmaktadır.

Görsel 5. Uluslararası Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu 2011

Sanat eğitimi görsel düşünmeyi geliştirmeyi hedefler. Farklı görsel değerlerle tanışmak farklı ortamlarda bulunarak, farklı söylemler duymak eleştiri mekanizmasını canlı tutacağı gibi yeni görsel değerlerin oluşumunu da sağlayacaktır. Kültür gezileri de görsel belleğin zenginleşmesini sağlayacak önemli etkenlerden biridir. Sanatçılar tarafından var olan kültürel ve sanatsal birikimin farklı kültür ortamında yeniden biçimlenerek malzemeye aktarılması ve “bu çalışmaların bir parçası olmak “ öğrencilere önemli deneyimler kazandırmaktadır. . (www.devabilkara.com.tr)

Kendi kişisel yeteneklerini tanımlama süreçleri için bireysel farklılıkların ve özgün olmanın kavrandığı, geliştirildiği mekânlardır. Bu paylaşım onlar için sanatçı kişiliklerinin oluşmasında yani aidiyet – özel kimlik oluşturmak içinde son derece önemlidir. Yine sempozyum kapsamında gerçekleştirilen somut projeler ve halkın katılımını sağlayan etkinlikler (çocuk atölyeleri, torna yarışması, konserler) sosyo-kültürel anlamda kent yaşamına önemli katkılar sağlamaktadır.

4.1. Ülkemizde Gerçekleştirilen Çalıştay (Workshop) Buluşmalarından Örnekler

Endüstri Devrimi ile birlikte ülkemizin seramik üretim sürecine önemli katılarak yaparak bir ilke imza atan Eczacıbaşı-Vitra Seramik Fabrikaları sanat ve tasarım eğitimi veren güzel sanatlar fakültesi mezunlarına önemli uygulama alanları açarak genç sanatçı ve tasarımcılara fabrika ortamında çalışma imkânı sağlamıştır.

1957’de kurulan Vitra Sanat Atölyesi fabrika ortamının her türlü olanakları ve zengin atölye ortamı ile çağdaş seramik sanatçılarına ve öğrencilerine çalışma olanakları sağlayarak çağdaş seramik ürünleri ve tasarımların ortaya çıkmasına önemli katkılar sağlamıştır.

Uzun yıllar kapalı kaldıktan sonra 1995’te yeniden açılan misafir sanat atölyesi yurt içinden ve yurt dışından sanatçı ve akademisyenleri misafir etmiş, bu süreçte sergiler, çalıştaylar (2002) konferanslar, dönüşümlü Raku pişirimi atölyesi ile onlarca sanatçı, akademisyen ve öğrencileri buluşturmuştur.

Görsel 6. Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu – Eskişehir

1996 yılında birincisi gerçekleştirilen Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu (International Terra Cotta Symposium) üniversite, sanayi ve yerel yönetim işbirliği kapsamında Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanı Dr. Ahmet Ataç, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyesi Prof. Bilgehan Uzuner ve Başak Kiremit'in ana sponsorluğunda hayata geçirilmiştir. Proje "kent kimliği–yerelden evrensele söylemi ile yola çıkmış, kentlerin ancak ürettiği değerler ile kimlik kazanacağı bilinci ile her sene yapılmaktadır.

Her sene bir konu ile sanatçıları buluşturan ve bu sene 12.si yapılan sempozyum, dünyanın çeşitli ülkelerinden ve ülkemizden 120 sanatçı ve akademisyeni buluşturmuştur. 170'den fazla yapıt ile sanatçıların ürettikleri ve şehre armağan ettikleri "Seramik Heykeller" Eskişehir'i bir açık hava seramik müzesi görünümüne kavuşturmuştur.

Görsel 7. Seramik –Heykel, Serdar Tekelioğlu. Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu

Görsel 8. Seramik-Heykel. Aysun Çölbayır Diniz, 9. Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu. 2018

1997 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi ve Karasu Geliştirme Eğitim Vakfı ile ortak projelendirilen Karasu Toprağı – Terra Siqillata Çalıştayı üniversite-vakıf işbirliği ile yüzyıllar sonra yeniden hayat bulmuş,bölgede yüzyıllardan beri bulunan kırmızı kil çağdaş seramik malzemesi olarak sanatçının ifade diline dönüşerek yeniden şekillenmiştir.

1998’de yine Eczacıbaşı-Vitra Seramik atölyesi tarafından gerçekleştirilen, Türk-Yunan Seramik Sempozyumu ve Çalıştayı, gerçekleştirdiği sanatçı sergileri ile halkı buluşturmuş, çağdaş seramik sanatının izlenmesi bağlamında önemli katkılar sağlamıştır. Midilli’de başlayan buluşmalar Türk-Yunan sanatçı buluşmaları olarak bir süre devam etmiştir.

Çanakkale Seramik Fabrikaları ve Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü ile ortak gerçekleştirilen “Çanakkale Seramik Çalıştayı” fabrika-atölye ortamının tüm olanakları ile, çağdaş seramik sanatına, sanat eğitimine ve öğrencilere çalışma olanakları sağlamıştır. Fabrika ortamında kurulan ve ülkemiz için bir ilk olan ‘Seramik Müzesi’ ise bir seramik şehri olan Çanakkale’yi daha önemli kılarak, kent kültürüne önemli katkılar sağlamıştır.

2008 Yılında Hacettepe Üniversitesi’nin 45.Yılı, Güzel Sanatlar Fakültesinin kuruluşunun 25. yılı kapsamında Öğr. Görv. Mutlu Başkaya yürütücülüğünde fakülte kampüsünde gerçekleştirilen ‘Kâğıt fırın Çalıştayı’ seramikte alternatif pişirim teknikleri olarak isimlendirilen redüksiyon pişirim tekniğini gerçekleştirmiştir.

Görsel 9. Kâğıt fırın Çalıştayı, Hacettepe Üniversitesi, G.S.F. Ankara, 2008

Yine Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından gerçekleştirilen, Koreli seramik sanatçısı Kim Young ve Mutlu Başkaya’nın hayata geçirdiği ülkemizde ilki yapılan Macsabal Odun Fırını Sempozyumu ve Çalıştayı hoca ve öğrencileri sanat eğitimi kapsamında buluşturmuş ve öğrencilere yeni deneyimler kazandırmıştır. Her yıl yapılan aktiviteler (konferanslar, sunumlar, çalıştaylar ve sergiler) sanat eğitimine önemli katkılar sağlamaktadır.

Görsel 10. Macsabal odun Pişirimi Sempozyumu, 2011, Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.

Görsel 11. Macsabal odun Pişirimi Sempozyumu, 2011. Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.

Görsel 12. Cüneyt Er

Odun Pişirimi Sempozyumu, 2011. Ankara Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.

Görsel 13. Lee Sung Waangacsabal

2009 Yılında Uluslararası Sırüstü Resimler Çalıştayı (Anadolu Üniversitesi Zehra Çobanlı ve ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir.

2010 Yılında 9 Eylül Üniversitesi tarafından Prof. Sevim Çizer ve çalışma arkadaşları ile İzmir-Seferihisar'da gerçekleştirilen Uluslararası Sempozyum-Lüster Çalıştayı ve Kolokyum, Sanatçı Atölye çalıştayları (workshop) ile öğrencileri buluşturarak, öğrencilerin usta-çırak ilişkisi bağlamında yeni deneyimler kazanmalarını sağlamıştır.

Görsel 14. 9 Eylül Üniversitesi Lüster Sempozyumu. 2010. İzmir.

Görsel 15. Greg Daly, Angles of Light

Görsel 16. Mehmet Tüzüm Kızılcan, Ana Tanrıça
Macşabal Odun Pişirimi Sempozyumu 2011,Ankara.

Kapadokya -Avanos bölgesinde gerçekleştirilen Uluslararası Avanos Seramik Çalıştayını Hititlerden günümüze çömlek yapılan önemli bir merkez olarak pişmiş toprak(terra cotta) mirasını sempozyum kapsamında devam ettirmiştir.Kızılırmak'tan çıkarılan kırmızı kil geçmişte olduğu gibi bugünde çalıştay için sanat malzemesinin kaynağı olmuştur.

Görsel 17. Kapadokya-Avanos Bölgesi Uluslararası Avanos Seramik Çalıştayını. 2001

Görsel 18. Kaan Canduran, Kapadokya-Avanos Bölgesi Uluslararası Avanos Seramik Çalıştayı.

Görsel 19. Jeung Son Shin, “Alevlerin Dansı” Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu, 2011.Ankara Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.

Malzeme ile ilgili sanat-tasarım eğitimi için uygulamalı workshoplar, sempozyumlar öğrenciler için faydalı bir “açık atölye” olarak adlandırılabilir. İşte bu bağlamda sanat eğitiminde “atölye” sınıf olmanın ötesinde farklı bir önem taşır. Uygulamalı sanat-tasarım eğitiminin asıl amacı yaratıcı fikri üç boyutlu hale getirmek ve ortaya koymaktır Kendi içsel yetilerini tanımlama süreçleri için, bireysel farklılıklarının ve özgün olmanın kavrandığı geliştirdiği mekânlardır.

2017 yılında 1. Disiplinlerarası Sanat Çalıştayı Projesi kapsamında İstanbul Üniversitesi'nin girişimiyle gerçekleştirilen “Engelsiz Sevgi” isimli seramik pano (8x2.5 metre boyutlarında) onlarca sanatçı ve öğrencinin çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.

Görsel 20. “Engelsiz Sevgi” İstanbul Üniversitesi-1. Disiplinlerarası Sanat Çalıştayı Projesi

Son yıllarda üniversite-sanayii ve yerel yönetimler ile desteklenen sempozyumların sayıları oldukça artmaktadır ve buda sanat eğitimi ve ülkemiz adına son derece önemlidir.

4.2. Avrupa’da Gerçekleştirilen Uluslararası Çalıştay (Workshop) Buluşmalarından Örnekler

Almanya seramik sanatı ve endüstriyel açıdan çalıştaylar yapan ülkelerin başında gelmektedir.

Kunst Akademi-Munster 1987’den beri Avrupa Seramik çalışma merkezi kapsamında yılda bir kez Kudüs, Avignon, Barselona, Breslav, Cenevre, Trondheim ve Viyana il işbirliği ile değişim programları ve çalıştaylar yapmakta, bu çalıştaylara, Japonya, Kore, Çin ve dünyanın her bölgesinden katılımcılar gelmektedir.

1973’ten beri Höhr – Grenzhavsen bölgesinde bulunan Keramikgruppe Grenzhavsen, çok önemli bir seramik kasabası ve üç ayda bir 45 kişilik gruplar ile (mimarlar, tasarımcılar ve seramik sanatçıları) ve son sınıf öğrencilerini atölye ortamında buluşturarak çok önemli atölye çalışmaları gerçekleştirmektedir.

Görsel 21. Fachschulen Keramik Akademisi Çalıştayı. 2001. Almanya

Fachscule Keramik Akademisi çalıştaylarının bir çoğu sanatçı adı ile gerçekleştirilmekte, Jun Kaneko çalıştayı, Çin çalıştayı, Tuğla çalıştayı gibi. (Raku, porselen, kâğıt seramiği, redüksiyon pişirim teknikleri gibi) İsteyen öğrenciler bu çalıştay programlarına katılmaktadır.

Görsel 23. Raku Çalıştayı-Almanya.

Hollanda’da bulunan St Jaost Sanat Akademisi yılda üç kere sanatçı-öğrenci kapsamında çalıştay düzenlemektedir. 1993, 95, 96 yıllarında yapılan çalıştaylar genç sanatçıları destekleyerek özgün sanat eserleri ve tasarımları üretmeleri bağlamında teknik ve fiziki atölye olanakları sunar.

1989 – Litvanya Penevezys Cam Fabrikası Seramik Çalıştayı

1990 – Estonya – Odun Fırını Çalıştayı

Letonya – Porselen Dekor Çalıştayları

Riga-Lel Çalıştayları

1994 Yılında gerçekleştirilen ve orjini Amerikan yerlilerinin kullandığı seramik fırınlarına dayandırılan Yugoslavya Giolela Suavdi Sanat Atölyesi- Kâğıt fırın Çalıştayı yapılmıştır.

2001 Yılından beri dönemsel olarak gerçekleşen Macaristan-Keskemet Uluslararası Seramik Stüdyosu Güzel Sanatlar Yüksek Okulu,dünyaca ünlü profesörleri ve sanatçıları davet etmekte bu süreçte öğretmen ve öğrencileri buluşturan atölye çalıştayları ile sanat eğitime önemli katkılar yapmaktadır.Bünyesinde kurulan ve sanatçı eserlerinden oluşan çağdaş seramik müzesi ile Keşkemet şehri dünyada önemli bir üne kavuşmuştur.

Yine Maceristan'ın Hoodrneza Vasarhaly şehrinde her sene gerçekleştirilen ve bu isimle anılan Uluslararası Seramik Sempozyumu, bölgenin bir seramik merkezi olma özelliği açısından da önemlidir. Seramik Fabrikaları sponsorluğunda (Alföld Porselen, Vasarhaly Mayolika fabrikası, Vilare Boh, Burtan Apta gibi.) 1953 yılından beri gerçekleştirilen resim, kâğıt seramiği, mayolika atölyeleri ile çeşitli çalıştaylar yapılmakta, sempozyum bitiminde düzenlenen "Sonbahar Sergisi"binlerce kişinin katılımı ile ziyaretçi şölenine dönüşmektedir.sergi sonunda eserler çeşitli müzelerde ve fabrika koleksiyonu olarak sergilenmektedir.

Görsel 24. Nurdan Arslan. ' Geçmişten Günümüze Masallar' Porselen Kâğıtlar (4. Hoodrneza Vasarhaly Seramik Sempozyumu-Macaristan-2001)

1875 Yılından beri mavi-beyaz porselen üretimi ile Avrupa'nın önemli bir seramik şehri olan Dubi kasabasında bulunan Çek Porselen Fabrikası 25 seneden beri iki yılda bir kez dönüşümlü 'Mug' ve 'Sıratlı Kobalt Sempozyumu' gerçekleştirerek, sanatçı-tasarımcı ve öğrencileri fabrika ortamında buluşturmaktadır.Katılımcılara tasarımlarını 1400 derecede pişirebilme olanağı sağlamakta, çalışmalarının birçoğunu ülkelerine götürebilmektedir. Fabrika bünyesinde oluşturulan müze-koleksiyon sergisi her sempozyum sonunda festivallerle halkı buluşturmaktadır.

Görsel 25. Mug Sempozyumu, 2005, Çek Porselen Fabrikası,Sanatçı Çalışmalarından.

Fransa, 2002 Vallauris'de 16 katılımcı sanatçı ile projeler kapsamında Konferanslar, Çalıştaylar, atölye çalışmaları ile halkın katılımına da olanak sunmaktadır.

Yine bu bağlamda sanat sempozyumları kapsamında gerçekleştirilen onlarca çalıştaylar örnek verilebilir.

5. SONUÇ

İçinde bulunduğumuz çağ tüm dünya ile her anlamda iletişim kurabildiğimiz,eğitim bilimlerinin multidisipliner bir içeriğe doğru evrildiği bir çağdır.19.Yüzyılda isimlendirilen ve sınırları bir çok alanı

kapsayan disiplinlerarası sanat kavramı yeni çağın tüm disiplinlerini içine alarak ve genişleyerek yeni kavramlar ve kuramları ile günümüz sanat eğitiminini de şekillendirmektedir..

Hızla gelişen teknoloji, bilişim metodları, farklı kültürlere duyulan ilgi, üretilmiş görsel değerlerin paylaşımı, öğrenme merakı içinde yaşadığımız sosyo-kültürel-siyasi değişim birey ve toplumlar üzerinden yeni eğitim koşullarını belirlemektedir. Yaratıcı kişide olması gereken, tüm duyumsamaları harekete geçirebilen etrafındaki olguları algılayabilen yorum yapabilen ve özgün olabilen sanatçı ve tasarımcıları yetiştirmek sanat eğitiminin amacı olmalıdır. Çünkü bu çevresindeki tüm olguları algılayıp kendine özgü imgeler yaratarak onları biçimlendirmek için gerekli bir koşuldur.

Bununla birlikte sanat ile ilgili yazın ve görsel kaynakların oluşturulması ve aktarılması da sanat eğitime çok önemli katkılar sağlamaktadır. Görmek yerine, bakmasını, duymak yerine işitmesini, dokunduğunu hissetmesini bilen yaratıcı insanı sıradan bir insandan ayıran tüm bu özellikler eğitimle geliştirilebilir. Dış dünyanın algılanması ve iç dünya da doğuştan var olan bazı özellikler eğitimle geliştirilebilir. Diğer bağlamda akademik sanat eğitiminde temellerini oluşturan kavramsal ve deneysel gözleme dayalı süreç yani ders kapsamında öğretilen öznel ve nesnel tüm kazanımlar akademik sanat eğitiminin içeriğini belirlerken, çağın gelişme ve değişimlerine paralel olarak özgün bireysel sanat kimliğinin oluşmasına da önemli katkılar sağlamıştır. Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde bu süreci olumlu kılmak yine olanakları zengin sanat eğitimi modelleriyle şekillenecektir.

Güzel sanatlar öğrencileri ile sanatçıları buluşturan sanat sempozyumları ve çalıştayları öğrenciler için etkin bir eğitim ortamına dönüşen sanat eğitiminin “açık atölyeleri” olarak düşünebilir, temelde grubun etkin katılımına dayalı bir çalışma ortamı olarak tanımlayabiliriz.

Bu bağlamda sayıları her geçen gün artan, onlarca sanat sempozyumları ve çalıştayların üniversite-sanayi ve yerel yönetimler tarafından desteklenmesi sanat eğitime ve ülke kültürüne önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

GURSEL, G. (2006). “Seramik Heykelde Biçim ve İçerik İlişkisi (Dişil İlke)”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

LYINTON, N. (1991). Modern Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi, (Çeviren: Prof. Dr. Cevat Çapan-Prof. Sadi Özış), İstanbul.

ŞAHİNLER, R. (2008), Sanatta Postmodern Kırılmalar ya da Modernin Yapıbozumu, Yeni İnsan Yayınevi-18-Sanat Serisi 1, İstanbul.

KARA, D.(2006), Uzak –Yakın Buluşmalar, Devabil Kara Atölyesi--Proje Workshop ve Seminer, Afyon Kocatepe Üniversitesi. (www.devabilkara.com.tr)

KARA, D. (2000), Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Sanat, Erzurum-Resim Heykel Müzesi. (www.devabilkara.com.tr)

SAN, İ. (1983), Sanat Eğitimi Kuramları, Ten Yayınları:25, Eğitim Dizisi;1, Ankara.

TANRIVERDİ, Y.(2010), “Avrupa’da Seramik Çalıştay Yapan Atölyelerin Günümüz Seramik Sanatına Etkileri”, “Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

TANSUĞ, S..(1986), Çağdaş Türk Sanatı, Remzi Kitabevi A.Ş. İstanbul.

Görseller

Görsel 1: Anadolu-Hacılar. MÖ 5000 The British Museum. Koleksiyon (Emmanuel Cooper 10. 000 Years Of Pottery. 2002, s. 12)

Görsel 2:Frigler Dönemi, Riton-Tören, Kapları, Anadolu Medeniyetleri Müzesi. Fotoğraf; Duygu Güleş

Görsel. 3: Hitit Dönemi Seramik Kaplar, Anadolu Medeniyetleri Müzesi. Fotoğraf; Duygu Güleş

Görsel 4: Uluslararası Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu Kataloğu, 2011

Görsel 5: Uluslararası Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu Kataloğu, 2011.

Görsel 6: “Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu, Eskişehir, Fotoğraf; Nurdan Arslan

Görsel 7: Seramik –Heykel, Serdar Tekelioğlu. Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu 9. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu Kataloğu, 2015, Fotoğraf; İbrahim Demirel.

- Görsel 8: Seramik-Heykel. Aysun Çölbayır Diniz. Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu. 2018, Fotoğraf; Nurdan Arslan
- Görsel 9:Kâğıt Fırın Çalıştay Kataloğu, Hacettepe Üniversitesi. Güzel Sanatlar Fakültesi,2008. Ankara.
- Görsel 10: Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu Kataloğu, 2011. Hacettepe Üniversitesi G. S. F.
- Görsel 11: Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu Kataloğu, 2011. Hacettepe Ü. G. S. F.
- Görsel 12: Cüneyt Er. Macsabal Odun Pişirimi Sempozyum Kataloğu, 2011.Hacettepe. G. S. F.
- Görsel 13: Lee Sung Waang. Macsabal odun Pişirimi Sempozyum Kataloğu, 2011. Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.
- Görsel 14: 9 Eylül Üniversitesi Lüster Sempozyumu Kataloğu, 2010. İzmir.
- Görsel 15: Greg Daly, Angles of Light, Macsabal Odun Pişirimi Sempozyum Kataloğu, 2011
- Görsel 16: Mehmet Tüzüm Kızılcan. “Ana Tanrıça” Macsabal Odun Pişirimi Sempozyum Kataloğu, 2011,Ankara.
- Görsel 17: Kapadokya Avanos Bölgesi Uluslararası Avanos Seramik Çalıştay. 2001
- Görsel 18: Kaan Canduran. Kapadokya-Avanos Bölgesi Uluslararası Avanos Seramik Çalıştay. 2011, Fotoğraf; Yasemin Tanrıverdi
- Görsel 19: Jeung Son Shin, “Alevlerin Dansı” Macsabal Odun Pişirimi Sempozyum Kataloğu, 2011. Hacettepe Üniversitesi, G.S.F.
- Görsel 20: “Engelsiz Sevgi” İstanbul Üniversitesi, 1. Disiplinlerarası Sanat Çalıştay Projesi, Fotoğraf; Özlem Özer Tuğral
- Görsel, 21: Fachschulen Keramik Akademisi Çalıştay Kataloğu, . 2001. Almanya
- Görsel 22: Fachscule Keramik Akademisi Raku Çalıştay Kataloğu, 2001. Almanya.
- Görsel 23: Ute Grossman, Kunst Akademi-Münster, Sempozyum Kataloğu, 1987, Almanya.
- Görsel 24: Nurdan Arslan, ”Geçmişten Günümüze Masallar” Porselen Kâğıtlar. 4. Hoodrneza Vasarhaly Seramik Sempozyumu-Macaristan-2001, Fotoğraf; Nurdan Arslan
- Görsel 25. Mug Sempozyumu,Çek Porselen Fabrikası,Sanatçı Çalışmalarından,2005 Fotoğraf; Nurdan Arslan